

Baptistlikud väärtused tuleviku Euroopas

Haraka Instituut 22.07.2006.a.

Terassi avamisel

Terass on arhitektuuris lahtine rõdu. Geograafias astangute vaheline pind mererannal või oru veerul. Terass sümboliseerib avatust. Terass, see on vaade tulevikku.

Tuleviku põhiküsimuseks saab olema **VABADUSE JA OSADUSE tasakaal**.

Hea osaduse üheks tagajärjeks on **ühtsus**, kuid ühtsus, mille hinnaks on vabadus, sünnitab totalitaarse kontrolli ja vaimuliku surma.

Tasakaalustavaks momendiks on ISIKLIK OSADUS JUMALAGA – IGA INIMESE KOMPETENTSUS JUMALA KÜSIMUSES. Siit ka baptistlikud põhiprintsiibid:

- Me ei vaja ühtki teist vahemeest kui Jeesus Kristus.
- Iga inimene on võimeline Pühast Vaimust inspireerituna mõistma Piiblit. Jumal kõneleb Piibli kaudu Talle isiklikult.
- Teadmine peab olema kõigile võrdselt kättesaadav. Puudub valitute teadmine.

Iga inimese usulise kompetentsuse punkti on kõige enam teoloogiliselt kritiseeritud. Samas on see üldise preesterluse aluseks.

K.Barth: Kui Jumal on öelnud sõna /Wort/, siis Ta ootab meilt vastust /Antwort/. Olles kõige subjekt lõi Ta inimese, kes ei saa olla vähem kui subjekt. Inimese usuolu on vastus Jumala sõnale.

Usuristimine on selle vastuse esimene nähtav avaldus.

See individuaalne usk omandab sellest **tunnistades** kollektiivse iseloomu kogukonnas/koguduses. Tunnistuse oluliseks vormiks on isiklikud vabad palved.

Läbi palve ja isikliku tunnistuse muutuvad isiklikud kogemused looks, millel on piisavalt sarnasusi teiste koguduse liikmete lugudega. Oma loo jutustamine on vajalik, selleks, et usklikuks saamise ja olemise protsess jätkuks... Selleks, et see lugu oleks arusaadav on ta oma **sisult imeline ja vormilt alati lihtne...**

Kuid just see iga inimese kompetentsuse rõhutamine on viinud paljudel juhtudel lahknemiseni ja ühtsuse kaotuseni.

Asetame selle põhiküsimuse nüüd Euroopa tulevikusuundmuste valgusse:

Turu uurijad ütlevad üha enam, et keerulises maailmas müüb lihtsus (simplicity). See suundumus ei ole lõppemas vaid hoogustumas. Kuid ei tohi unustada, et lihtne ei ole lihtne. Lihtne on enam kui lihtne. See ei ole õnnelike idiotide maailm. Suund lihtsusele on sümbol ja indikaator palju sügavamatest muutustest inimeste käitumist määravas väärtuste maailmas.

Edasises vaatluses toetun 2006.a. alguses avaldatud Horx'i tulevikusuundumuste uurimusele. Vt.: http://www.zukunftsinstitut.de/studien/studien_detail.php?nr=41

AUSUS JA AUTENTSUS

Matthias Horx ütleb, et "kõik meie vanad ja "proovitud" meetodid ei toimi enam". See on sõnum, mida kollektiivne teadvus tajub. Kokku on varisenud nii **tagasipöörduva kasvu kui tehnilise supperprogressi illusioon**. Üha enam saab selgeks, et tehnika ei ole õndsakstegev lahendus. Oleme astumas uue aususe faasi. Kainenemine omandab kultusstaatuse. See on ainus võimalus oma potentsiaali uuesti avastada.

KATASTROOFIDE-ELAMUSKULTUUR

Globaliseerunud meediaühiskonda iseloomustab nii hirm katastroofide ees, kui ka nende nautimine. Loodus kui "kättemaksja" sünnitab **hirme ja hüsteeriat**. Möödas on aeg, kus kõigile haigustele ja looduskatastroofidele astuti vastu kindlameelsusega - mis ka ei juhtuks me saame neist jagu. Hirnu ohjeldamises mängivad väga suurt rolli **globaalsed rituaal-sündmused** nagu näiteks mõne laulja või filmitähe pulmad või matused. Sellised sündmused omandavad maagilise tähenduse.

Hüsteerilist katastroofide sündroomi soodustavad järgmised faktorid:

- **Meedia:** Selleks, et tähelepanu kõrgendada, kirjeldatakse iga ohtu üksikasjalikult, igast õnnetusest tehakse seeria.
- **Apokalüptiline ekspertokraatia:** Iga õnnetuse üle diskuteerib terve kari eksperte – ei ole õnnetust ilma hästi makstud õnnetus-professorita.
- **Maailma muutunud olukord:** Piiridetta ja valikuta terrorism külvab hirmu- ja ebakindlustunnet.
- **Edukuse tunde lõpp:** Paljud ei näe enam industriaalsele tsivilisatsioonile mingit tulevikku. Heaoluühiskond näeb end sattunud "karistusaega".

KÕRGLEND MIKROETTEVÕTJATELE

Traditsioonilise töömaailma kõrval areneb välja uus vastumaailm. See tähendab **töö** muutumist **boheemlaslikumaks ja individualiseeritumaks**. Töö ja vaba aeg, hobbyd ja elukutse, töökohustus ja vabatahtlikkus põimuvad üksteisega. 40% tööelistest inimestest kujuneb lähiajal nn. lepingulisteks **freelancer**'iteks. 30-40% -il saab olema regulaarne töökoht. Loominguliste inimeste osakaal töömaailmas kasvab. On võimalik, et ametiühingud arenevad uutlaadi gildideks. See on mikroettevõtjate kõrglennu ajastu.

VANADUSE NOORENEMINE

Viini vanadusuurijad Sergei Scherbov ja Warren C. Sanderson demograafia instituudist ütlevad, et me oleme nii vanad kui me end tunneme. Vanaduse tunne sõltub aga tulevikuootustest. Nende valemiks on: "Me oleme nii noored, kui meil on veel aastaid ees!" Traditsioonilised vanaduse pildid enam ei kehti. Kui 1970 a. Oli 40 aastasel elada veel 24 aastat, siis nüüd on seda 42 aastat.

Seda nimetatakse **probalistiliseks elueaks**. See tähendab, et inimesed vananevad küll bioloogiliselt, kuid hingeliselt, mentaalselt ja kehaliselt noorenevad.

On olemas vananemise kaks teed:

- Industriaalne vananemine on tugevalt mõjutatud industriaalühiskonna elutsükli teooriast. See tähendab, et pärast töömaailmast väljaastumist 55. - 66. eluaasta vahel muututakse passiivseks. Sageli algavad kroonilised haigused, üksildumine ja surm.
- Proaktiivne vananemine: Koos pensionile jäämisega astutakse uude aktiivsuse faasi, mida ei iseloomusta ainult pühendumine hobbydele vaid ka uutele väljakutsetele. Hakatakse õppima või omandatakse mõni vanusele kohane elukutseline.

UUS PÕLVKOND NAISI

Printsesside asemel tulevad **tiigri-lady'd**. Varem hakkasid naised pärast 40-ndaid eluga hüvasti jätma. Lapsed läksid kodust välja. Mees vajas enam hoolitsust. Pühenduti kodule või kalduti depressiooni. Nüüd on nad vabad tüütavatest teismelistest ja norivast mehest. Nad on omandanud uue eneseteadvuse ja on õppinud nii "ei" kui "ja" ütlemata. Nad on enamasti elukutseliselt väga edukad.

Need naised on haritud, majanduslikult sõltumatud, erootiliselt kogunud. Nad demonstreerivad oma sõltumatust. Küsimusele, mis on nende jaoks eriti tähtis ja igatsetav, vastasid nad vastavalt Allensbach'i Demoskopia Instituudi "kesk-ealiste" naiste uurimusele: 54% sõltumatus (ka lastest) ja enesemääramine; 50% edu elukutses. Selle tulemusena on nad huvitatud ka uutest partnerlussuhetest.

MEGASELLER: VIRTUAALNE REAALSUS

Virtuaalne tõelisus, mida on sõimatud "kultuuritapjaks" ja mida on püütud ohjeldada keeldude ja sanktsioonidega, on muutunud noorele põlvkonnale ammu juhtivaks meediumiks. Arvutimängud ja nendega kaasnevad muutused tõelisuse tajumisel on kujunenud tõeliseks tulevikku kujundavaks megasuundumuseks.

Tulemuseks totaalne mängulust – mitte ainult noortel, vaid kasvavalt ka täiskasvanuil. Arvutimängude tulevik on suunatud interaktiivsusetele ja kompleksetele mitmekihilistele simulatsioonidele. Vastavalt uuematele uurimustele mõjuvad arvutimängud intelligentsust tugevdavalt, isegi kui nad pedagoogiliselt vaadelduna on ebaintelligentsed. Need mängud treenivad eelkõige mõtlemist seostes, harjutavad üheaegselt paljude asjaolude arvestamist ning on olulised teadmiste ökonoomia kujunemisel.

Huvitavad on ka turunduse välja vaated: Arvutite ja videomängudega tehakse üle maailma rohkem raha kui filmidega 18,8 miljardit Eurot aastas. Järgmise viie aasta jooksul oodatakse mängumaailma turu kahekordistumist.

VANAVANEMATE REVOLUTSIOON

Barbie ja Ken on vahepeal saanud ise vanavanemaiks. Plastikust paar on nüüd Sandwich-põlvkonna esindajad. Ollakse taas teel mitme põlvkonna perekonna poole. Selline suurpere rajaneb teatud lepingulisusele. "Vana tugevdab laste kasvatamisel noort. Noor aitab vanu aktiivse vanaduse uute väljakutsetega hakkama saada."

Sellised põlvkondade vahelised teenimisvõimalused omandavad ka uusi finantsilisi vorme. Vastavalt uurimustele aitab 11% vananavemaid majanduslikult oma laste majapidamist. 25% toetavad noori suuremate majanduslike väljakutsete puhul. 27% on investeerinud laste rahalistesse investeringutesse. See tihendab ka põlvkondade vahelisi suhteid.

UUE MEHELIKKUSE OTSINGUL

Uuesti on oodatud negatiiv-mehelikud võimed: Kindlus, konsekventsus, autoriteet ja tugevus. Tänu muutustele naiste maailmas, on selfness-man taas autentse mehelikkuse otsingul. Perekonna toitja rollist tõrjutuna langes mehe eneseteadvus vahepeal nullilähedaseks. Uus mees on juba ammu olemas. Ta lükkab lapsekäru ja 80% elab kaasa laste sünnitusele. Samuti jagatakse kodutöid väiksemate pingetega. Kultuuriline võitlus macho ja softie vahel lõppeb. Võtmesõnaks on **isiksus**.

VIIMASE TABU HÜLGAMINE

Surma eest põgenemine ei saa enam kaua kesta. Tähelepanu keskmesse hakkab nihkuma üha enam nn. palliativ-meditatsioon, milles sugulased haaratakse surijate haigete hooldusse kaasa. Seda näitavat selliste filmide populaarsus nagu "Six feet under" ja "Ilm mar adentro".

Kindlasti on muutumas matuse rituaalid oma kivistunud rituaalidega. Matuste osas tõuseb esile üha uusi soove: tuhastamine, ökokirst jne.

Millised võimalused on sellel suundumuste maastikul baptistlikel väärtustel?

1. Kasvab vajadus individuaalsuse järele.
2. Kasvab vajadus ehtsuse järele.
3. Kasvab vajadus lihtsuse järele.
4. Kasvab vajadus lihtsa osaduse järele, kus võiks jutustada oma lugu.

Kes on nende kasvavate vajaduste kandjad?

1. Uut mehelikkust otsivad mehed
2. Uues küpsuses naised.
3. Üha nooremad vanad
4. Boheemlaslikud mikroettevõtjad
5. Virtuaalse megaselleri noored

Meie lootus on, et baptistlik kogudus jääb atraktiivseks erinevate põlvkondade ja kultuuriliste suundumuste paljususes

Olles samas prohvetlik hääl õigluse kõrbes.

Olles lepitav ja ühendav liikumine.

Olles kohtumispaik neile, kes otsivad dialoogi ja avatust, tuge ja halastust.

Olles teadlik osa ühtsest ülemaailmsest kirikust.

See eeldab Kristuse kesksust ja jätkuvat ustavust Pühakirjale.

Jeesus ütleb: "Mina olen tee, tõde ja elu..." See tee, see tõde ja elu juhib meid ka keset murrangulisi aegu terassile, mis sümboliseerib avatust ja tulevikuvaadet. Soovin, et sellel terassil jätkuks alati häid sõpru, kes jutustavad oma lihtsat, kuid imelist lugu.

22. 07.2006.a. Pärnus, Haraka tn 43 terassil.
